

Strupene zdravilne rastline

Poisonous Medical Plants

Milan Rejc
Mira Žemva

Povzetek

Projekt je nadaljevanje projekta Zdravilne rastline, ki je v šolskem letu 1997–1998 potekal prek interneta. **Želeli smo ga poglobiti tako vsebinsko kot tudi glede pristopa k izvajanju posameznih nalog.** Mentorje in učence smo želeli spodbuditi k delu na terenu. Poleg opisa rastlin smo dodali še temo o uporabi in zdravilnosti ter strupenosti. Prispevke 30 osnovnih šol iz Slovenije smo zbrali in uredili ter natisnili v knjigi.

Summary

This project is a continuation of the project Herbs which was carried out during the school year 1997–1998. Our wish was to extend it according to its contents and also according to the way in which the tasks were carried out. To the description of the plants another topic was added: the usage, the medical qualities and the toxicity of the plants. We received contributions from 30 primary schools across Slovenia that needed to be edited.

Ključne besede

strupene zdravilne rastline, opis rastlin, nahajališče rastlin, zdravilnost in strupenost rastlin

Key words

poisonous medical plants, description of plants, location, medical features and qualities, toxicity

NAMEN IN CILJ PROJEKTA

V šolskem letu 1997–1998 je že potekal projekt o zdravilnih rastlinah prek interneta. Takrat nas je pravzaprav zanimalo bolj delo na internetu kot pa sama vsebina projekta.

Tokrat smo se odločili za podoben projekt, vendar smo ga **želeli poglobiti tako vsebinsko kot tudi glede pristopa k izvajanju posameznih nalog.** Mentorje in učence smo želeli spodbuditi k delu na terenu, opazovanju rastlin, ki bi mu potem sledil zapis. S tem bi hkrati izmenjavali znanje o rastlinah, metode opazovanja, zapisovanja zbranih podatkov in spoznali bi nekaj rastlin v naši okolici, ki so nam lahko koristne. Tokrat smo dodali še temo o nevarnosti teh rastlin, zato smo projekt poimenovali Strupene zdravilne rastline. Sočasno pa smo želeli ugotoviti, koliko ljudje poznajo rastline v svojem okolju, kako jih uporabljajo in na kaj so pozorni ob uporabi.

RAZPIS

PROJEKTA

NASLOV: STRUPENE ZDRAVILNE RASTLINE

KRATEK OPIS: Projekt se izvaja v okviru projektov Ro in I*EARN.

ZAMISEL: Spoznati nekaj rastlin, ki uspevajo v naši okolici in so lahko nevarne.

GLAVNE TEME

1. Opis
2. Srečanje s strupenimi rastlinami (ni nujno, da se nanaša na opisane rastline iz prve teme)

SPLETNA STRAN: <http://os-gorje.s5.net/projekti/Strupene/strupene.htm>

NASLOV KONFERENCE: Konferenca poteka na Arnesovem strežniku za novice – news.arnes.si si.org.zrss.struprastline

ČASOVNI

OKVIR

Od marca do maja 2000. Predvidena je ponovitev oziroma razširitev po vsebini in obsegu v naslednjem šolskem letu. E-pošta: Milan.Rejc@guest.arnes.si

Jezik: slovenščina (ob širitvi tudi angleščina in nemščina)

METODE

DELA

Delo smo razdelili v več stopenj. Najprej je bilo treba izbrati, katere rastline bodo posamezne šole opazovale in opisovale. Zato smo vsaki šoli, ki je želela sodelovati, predlagali, naj izbere pet rastlin, ki so hkrati zdravilne in strupene in uspevajo v njihovi okolici. Šole so nam poslale rastline. Prijavilo se je 42 šol. Zaradi pogostega podvajanja predlaganih rastlin smo vsaki šoli dodelili samo dve. Torej smo razporedili 84 različnih rastlin. S tem smo omogočili večjo možnost za natančno obdelavo rastlin, ki pa naj ne bi bila zgolj enciklopedično zbrano gradivo, ki je dostopno v drugi strokovni literaturi. Sledilo je navodilo za nadaljnje delo, torej opazovanje in opisovanje rastlin. Prvo temo smo poslali sodelavcem oziroma prijavljenim šolam 20. aprila. Poslali smo jo po elektronski pošti in na elektronsko konferenco.

Prva tema: OPIS

Do opisa naj bi z učenci prišli z različnimi metodami, oblikami in prijemi, kot so samostojno in skupinsko delo učencev ter skupen dialog z učenci pri iskanju novih zamisli. Zanimiv torej ni samo opis rastline in nahajališča, temveč tudi pristop do dela, ki pa naj bi potekalo na terenu, kjer rastline uspevajo. Zato naj bi ob opisu tudi zapisali metode, ki so jih ob tem uporabljali. Tako bomo lahko izmenjali znanje o rastlinah in hkrati o načinu, kako lahko rastline raziskujemo in opisujemo. Opisi in metode naj bi bili na nivoju osnovne šole, torej preprosti pristopi, ki učenca navajajo na opazovanje in prepoznavanje rastlin.

Poudarek naj bi bil na:

- nahajališču – opis,
- pripravi podatkov na temelju opazovanja,
- pripravi in zbiranja slikovnega gradiva,
- metodah dela.

Podatke je bilo treba poslati po elektronski pošti in na konferenco – kot odgovor na 1. temo. Poslati jih je bilo treba do 15. maja. Priložena so bila tudi navodila za pripravo besedil in slik. Delo na prvo temo je teklo dokaj v redu. Nekatere šole so pošiljale poročila točno po navodilih, nekatere pa so pošiljale podatke, zbrane s prepisovanjem iz knjig. Take izdelke smo morali zavračati in večina jih je bila pripravljena popraviti. Nekateri pa nekako niso razumeli usmeritev projekta in so še vedno pošiljali podatke, ki jih na temelju preprostega

osnovnošolskega opazovanja ne moremo opaziti. Nekatere šole, ki niso v naravi našle dodeljenih rastlin, so se potrudile in nam postregle z drugimi rastlinami ali zanimivimi podatki. Takoj je sledila naslednja tema o strupenosti in zdravilnosti rastlin.

Druga tema: ZDRAVILNOST IN STRUPENOST RASTLIN TER SREČANJE Z NJIMI

Opredelitev strupenosti in zdravilnosti rastlin na temelju izkušenj v vsakdanjem življenju. Do podatkov naj bi prišli s pomočjo anket, vprašalnikov itd. Spraševali naj bi učence, starše, starejše ljudi, zdravstvene delavce. Lahko se uporabi popolnoma svoje ideje. Podatke, dobljene iz različne literature, naj bi uporabljali samo, če drugih podatkov ne bi dobili. V tem primeru naj se navede vire.

Primer zapisa

Zdravilnost	Strupenost	Metode pridobivanja podatkov
-------------	------------	------------------------------

"Podatki so lahko v tabeli, lahko pa tudi zunaj. Če imate zanimive podatke ali dogodke o vaši ali drugih rastlinah, jih dopišite pod zgornjo tabelo. Prispevke druge teme pošljite do konca maja." Tudi to temo je večina šol izpeljala v redu, nekateri so dodali kar nekaj zanimivosti in ugotovitev, nekateri pa so se še vedno preveč držali zapisa iz knjig. Zaradi časovne stiske ob koncu šolskega leta vseh teh izdelkov nismo mogli več zavračati. Tako nekaj zapisov ni pripravljenih v skladu z navodili. Nekatere šole pa svojih podatkov niso poslale v celoti, vendar smo njihovo delo – če so ga poslali – skušali tudi objaviti. Prispevke šol smo spreminjali le glede na potrebe po približno enotnem pristopu. Različnost in pestrost podajanja zapisov bogati ta projekt. Poročila nam je poslalo 30 šol, opisanih pa je 55 rastlin in ne 84, kot jih je bilo razdeljeno na začetku. Delo na prvo temo smo končali v sredini maja.

SKLEP

Zanimivost tega projekta je:

- delo učencev prek interneta,
- načini opazovanja in prepoznavanja rastlin,
- skupno delo učencev in učiteljev,
- prepoznavanje nevarnosti in zdravilnosti posameznih rastlin,
- različen prijem pri izvajanju nalog in zapisovanju poročil posameznih šol,
- opažanja in spoznanja, do katerih so prihajale posamezne šole med delom.

Ob poteku projekta smo ugotovili, da bi bilo zbrano gradivo še bolj zanimivo, **če bi bili priloženi tudi učni lističi in napotki za delo, po katerih so učenci opazovali in zapisovali podatke.**

Spoznali smo, da je veliko Slovencev, ki rastline v svoji okolici poznajo in jih znajo uporabljati vsaj v kakšen namen in tudi vedo, katerih rastlin se je treba izogibati. Na žalost smo ugotovili, da je med nami nekaj ljudi, ki zdravilnih in strupenih rastlin ne poznajo. Zato je posebej pomembno delo z učenci, da se naučijo čim bolj opazovati naravo, jo prepoznavati in prek njih lahko opozarjamo in ozaveščamo druge ljudi na koristi in nevarnosti, ki nam jih nudijo rastline v naši okolici.

KAJ MENIJO O PROJEKTU UČENCI

"Všeč mi je bilo delo na terenu, kjer smo rastline lahko natančno opazovali. Spoznavamo snov, ki ni v rednem programu. Delo je bilo pestro in zanimivo. Spoznavamo rastline, ki jih

vsak dan vidimo in ne poznamo njihovega pomena. Zanimivo je, ker ugotavljamo, kako opisujejo rastline druge šole. Zanimiva je bila primerjava naših ugotovitev z zapiski v literaturi.

Všeč nam je bilo zbiranje podatkov pri domačinih, ker so nam nekateri povedali različne nasvete v zvezi z rastlinami, drugi pa se za rastline okrog sebe sploh ne zanimajo."

POVEZAVA Z UČNIM NAČRTOM IN MNENJE BIOLOGINJE MIRE ŽEMVE

- Povezava z učnim načrtom biologije:
- prepoznavajo metode dela na terenu,
- razvijajo spretnosti pri izvajanju praktičnega dela,
- razvijajo sposobnosti opazovanja in opisovanja rastlin,
- učijo se prepoznavati rastline,
- spoznavajo pomen prepoznavanja rastlin v našem vsakdanjem življenju,
- pridobivajo spoznanja o varovanju zdravja s pomočjo narave,
- pridobivajo spoznanja o nevarnostih, ki nam lahko sledijo ob nepoučenosti,
- spoznavajo povezanost in odvisnost človeka od narave,
- ugotavljajo pomen človekovega poseganja v naravo z načrtnim gojenjem posameznih rastlin in hkrati iztrebljanjem posameznih vrst,
- razvijajo sposobnosti kritične analize pridobljenega znanja.

Literatura

Peatuer, Tomaž: Leksikon rastlinskih bogastev. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1993.

Ogrin, Dušan: Zelenje v našem okolju. Ljubljana: Prešernova družba, 1964.

Godet, Jean-Denis: Rastline Evrope. Radovljica: Didakta, 1999, str. 58.

Wraber, T.: Sto znamenitih rastlin na Slovenskem. Ljubljana: Prešernova družba, 1990, str. 89–90.

Willfort, Richard: Zdravilne rastline in njih uporaba. Maribor: Založba Obzorja, 1971.

Bohinc, dr Pavle: Slovenske zdravilne rastline. Ljubljana: MK, 1979 in druge, navedene v knjigi.

Avtorj

Delam v OŠ Gorje. To je manjša šola pri Bledu. Sem ravnatelj šole in tudi računalnikar. Na šoli se že vrsto let poudarjeno ukvarjamo z uporabo računalnika pri pouku in interesnih dejavnostih. Do sedaj smo tudi sodelovali v številnih projektih na daljavo preko Kidlinka, I*earna, Espja in Roja. Nekaj teh projektov sem tudi sam vodil. To so bili projekti: Oseba, ki jo občudujem, Zdravilne rastline in ta projekt.

Milan.Rejc@guest.arnes.si

The Author

I work in the Gorje Primary School. This is a smaller school near Bled. I am the headmaster and teacher of Computer Science. Our school has been using computers in the classroom as well as for various extra curricular activities for several years. We have participated in several national and international on-line projects, e. g. Kidlink, I*EARN, ESP, Ro. Some of these project were led by me, especialy The Person I Admire, Herbs and Poisonous Medical Plants.

Milan.Rejc@guest.arnes.si